

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 12 kn.
félvre 6 „
negyedévre . . . 3 „
Egy szám ára: 24 fr.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6. sz. a.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 14 fr.
többször közölve 10 fr.
Bélyegdíj: külön 60 fr.

Tartalom: Az evangélikus egyház bajai. I. — A néptanítók fizetésének rendezése tárgyában kiadott utasítás. (Vége.) — Belföld. —
Vegyesek. — Pályázatok.

Az evangélikus egyház bajai.

I.

Nem szándékom kiczirkalmazott vezérczikket írni, mert lehető rövidséggel akarom elmondani egyházi életünk fejlődését gátló okokat, s rá akarok mutatni azon bajokra, melyeket orvosolnunk kell, ha elveszni nem akarunk.

Az egyik gátló akadály a egyházunk fejlődésének, hogy mi minden intézkedéseinkkel elkésünk, mert nincs egyházunkban egységes evangélikus közszellem.

Ezen egységes evangélikus közszellem fejlődését nemcsak a nemzetiségi küzdelmek akadályozták meg, hanem azon körülmény is, hogy vezérlő elemeink is a határozott irány követésére csak későn szánták el magukat.

A zsinat tartásában is megelőztek a reformátusok bennünket, — ott a közalap már érezteti jótékony hatását, míg nálunk még életbe léptetve sincs.

Országszerte káros és megdöbentő hatást idézett elő, hogy a kerületek új beosztása tárgyában hozott zsinati törvények később lettek a kormányhoz szentesítés végett leendő felterjesztés céljából benyújtva, mint a panszlávok ellenpetíciója.

Mi okozta a késedelmezést, megérteni bajos.

A zsinat elnöksége iránt oly mély tisztelettel viseltetem, hogy ennek intencióit gyanúsítani bűnnek tartom, de az bizonyos, hogy ezen késedelmes felterjesztés ellenségeink malmára hajtja a vizet.

Nagy hátrány az egyetemes gyűlés és a zsinat tagjaira, hogy ez évben is az egyetemes gyűlést nem követi nyomban a zsinat bezáró szaka.

A világi képviselők nagy része más téren is elfoglalt egyén, a kiknek a többibizbeni utazgatás már időveszteség szempontjából is hátrányos.

Az egyetemes gyűlés tagjai nem kapnak se uta-

zási térítményt se napidíjakat, így ezen körülményre is tekintettel kellene lenni.

A református konvent úgy egyházi, mint világi tagjai a gyűlés tartamára meghatározott összeget kapnak, a mi egyházunk szegénysége ezt nem engedheti meg; ép azért lehetőleg egy időben kellene tartani ez évben az egyetemes gyűlést és a zsinat utolsó cyclusát.

Meglehet, hogy ez évben utólszor jelenek meg egyetemes gyűlésünkön és zsinatunkon, azért kötelességemnek tartom e becses lap hasábjain egyes dolgokról elmondani nézeteimet.

Elhalaszthatlan kötelességünk lelkesíti karunk helyzetéről gondoskodnunk.

Lelkeszeink nagyobb részének fizetése leginkább természetményekből áll.

A mostani alacsony gabonaárak mellett mivé zsurorodik össze a vidéki lelkésznek fizetése?!

Tűrhető e az, hogy a kinek gondozására a hivek összege van bízva, a kitől mi hitbuzgóságot, tudományosságot, társadalmi műveltséget, fejlettebb izlést kívánunk, hogy ezen kiváló állást elfoglaló egyén nyomorult fizetésen tengődjék?! s ne tudja gyermekeit neveltetni, ne legyen képes hirlapokat, szakönyveket járatni?!

A tandíjak már most minden intézetnél magasak, maga az állam is a budapesti egyetem tandíját magasra emelte, s úgy Budapesten, mint a vidéki városok lakói a tanulók szüleit kiszípolozandó objectumoknak tekintik, s egyes vidéki tanintézeteknél maguk a tanárok járnak rossz példával elől, a kik a gazdag, de rossz fejű tanulókat drága díjakért veszik házukhoz, s ezek példáját követik a polgárok is.

Igy rosszul dotált lelkészeinkre nézve mind nehezebbé válik gyermekeik taníttatása, — pedig becsületére válik a mindkét hitfelekezeti protestáns pap-ságnak, hogy a hazának sok képzett s becsületes férfiakat neveltek.

A magyar demokraczia rövid idő alatt meg fogja érezni ezen viszonyok káros hatását.

Tehát nem halaszthatjuk tovább lelkészeink fizetésének rendezését.

Ha hiszel Istenben, tiszteld vallásod papjait, ha ezek hivatásuknak megfelelőek.

Mert ha másképp teszel, képmutató vagy, hazug vagy.

Nincs itt kibuvóra hely!

Elő azzal a protestáns függetlenséggel, fel kell állítani a törvényhozással szemben igazságos és méltányos követeléseinket!

Nem szegény az az állam, a mely az országházra 14 milliót költhet; a mely évenként állami ménekre százazreket, a főváros emelésére milliókat adhat, — nem szegény az a főváros, mely bankettirozásokra évenként százazreket költ el.

Adjon a magyar állam a két protestáns felekezetnek egyszerre 9 milliót, — ezzel tanügyünk, népoktatásunk és lelkészeink fizetését rendezni fogjuk.

Ha a nemzeti hiúság és nagyzás dédelgetésére a magyar társadalom milliókat dob ki, akkor nem lehet a haza szükmarku az evangéliumi egyházak iránt, a mely egyházak a magyar állam érdekeivel ellentétben nem állanak, s magyar hazánk számára a polgári szabadságot vívták ki, a szellemi függetlenséget s törvényt tisztelő polgárokat neveltek a multban s nevelik a jelenben.

Ne feledje törvényhozás, társadalom és kormány, hogy a társadalom és állam biztonsága a vallás érzelmén alapszik.

„Megverem a pásztort és elszéled a nyáj“, mondá az Idvezítő, s ezt ne feledjék az állam vezetői!

De hogy erről törvényhozás, kormány meg ne feledkezék, arról gondoskodni a mi kötelességünk.

Az idő is kedvező erre! Hazánknak jelenleg szabadelvű kormánya van és elmondhatjuk, hogy alkotmányosságunk visszaállítása óta hazánknak jobb kormánya volt.

Ministereink mind a munka és tehetség útján jutottak ministeri székeikbe.

Tehát itt az idő és alkalom egyházunk vezérférfiainak a mi jogos és igazságos kívánalmainkat érvényre juttatni, vagy annak kellő módon kifejezést adni.

A spártaiak nem vették körül kőfállal városaik, mert az erősséget a férfiak karjába helyezték, mi soha se kértünk, nem is fogunk egyházunk részére privilegiumot és fényt kérni, mert a mi erősségünk az evangéliumi hitbuzgóság és a puritán erkölcsök.

De igazságot és méltányosságot van jogunk a magyar államtól kérni, és ha azt férfiak módjára kérjük, kérelmünket teljesíteni is fogja a magyar törvényhozás.

Andorka Gyula.

A néptanítók fizetésének rendezése tárgyában kiadott utasítás.

(Vége.)

A községi iskolákra vonatkozólag félreérthetetlen határozottsággal szól a törvény: „Ha az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 35. §-a alapján kivethető pótdadó ki van merítve.“ Megállapítja-e a hitfelekezeti iskolák fentartóira a szegénységet, ha az iskolafiúk szükségleteire megfizetik az 5%-os iskolai adót és ebből nem kerül ki a tanítói fizetés minimuma, nem kerül ki a korpótlék, mert az iskolának egyéb mellőzhetetlen kiadásaira kell a befolyó összeg? Igen, hogy a folyamodványhoz csatolni kell a község határozott költségvetését, illetve a hitközségnek, nemcsak az iskolának szabályszerű költségvetését is. Úgyde a hitközség költségvetése a politikai község költségvetésétől egészen elütő dolog! A hitközség (anyagülekezet) költségeihez járulnak gyakran távol eső nagyobb kisebb leányegyházak is, melyeknek az anyaegyház iskolájához semmi közük és viszont. A politikai község kiadásaihoz csakis ezen községben lakosok és birtokosok járulnak. Az egyház szolgálataiban részt venni a filialistáknak sokszor nagy kiadásaiba kerül, melyeket semmiféle költségvetésben feltüntetni nem lehet. Szóval a kifejezés „hivatalosan megállapított szegénység“ igen ruganyos fogalom, mely a legruganyosabb értelmezésekre adhat alkalmat.

Semmivel sem szerencsésebb az utasítás 18. §-ának kifejezése, hogy a minister az „arra utalt“ hitközség tanítóinak egészíti ki fizetéseiket.

Olyan homályos, nem egészen világos pont továbbá az utasítás 12. §-ában olvasható, mely szerint a közigazgatási bizottság nyilatkozatot tesz, vajjon azon iskolára, melynek államsegély kell, valóban szükség van-e a községbeli összes tanköteles gyermekek taníttatása érdekében és netalán fontos állami érdekekből nem lenne-e kívánatos a segélyező iskola megszüntetése. Az 1868. évi XXXVIII. t.-czikk 44. §-a egészen világosan és határozottan rendel, a hol iskolával bíró egyháznak hiven kívül más hitfelekezethez tartozó legalább 30 tanköteles gyermek is van, kiknek szülői e fenálló felekezeti iskolát használni nem akarják: köteles a község közös népiskolát állítani. Itt az iskola felállításának, fentartásának szükségessége a tanköteles gyermekek taníttatása érdekében félremagyarázhatatlan világossággal van körülírva. Az utasításban használt ruganyos kifejezés ellenben az eljáró közegek szabad mérlegelésére bizta, megállapítani, vajjon szükség van-e a segélyt kérő iskolára, vajjon fontos állami érdekből nem lenne-e kívánatos annak megszüntetése. Az állami fontos érdekről nagyon különböző felfogás fog érvényesülni a szerint, a mint valójában liberalis gondolkozásu, vagy olyan érzelmű férfiak fognak ily ügyekben eljárni, a kikre a róm. kath. nagy és kis gyűlések kívánják a közigazgatást bizni. Sőt olykor ugyanazon hatóságok egészen egyforma ügyekben ellenkezőképp ítélnék, döntenek,

a mire több példa van. Sok esetben elég fontos állami érdek lehet, hogy ime itt egy állami iskola létezik, nem szabad megengedni, hogy a mellette létező hitfelekezeti iskola miatt üresen álljon és sorvadó nyavalyában lassu halállal haljon meg. Volt alkalmam egy tanfelügyelővel beszélhetni. Egy hitközség oly helyen, hol több osztályu állami iskola van, magyar tannyelvű felekezeti iskolát állított fel, a melybe azonnal 120 iskolaköteles iratkozott be, többeket hely szüke miatt vissza kellett utasítani az állami iskolákba. A nép érezte a felekezeti iskola szükségességét, azért adóztatta meg magát terhesen (és fizeti az állami iskolákra is az 5% iskolai adót), és azért töltötte meg zsufozásig tantermét tankötelesekkel. A tanfelügyelő is csodálkozott miért teszik ezt, midőn ott vannak az állami iskolák? — Alig is fogná a tanfelügyelő ezen felekezeti iskolát állami segélyre ajánlani, hisz szükség nincsen ezen iskolára. És a tanfelügyelő a közigazgatási bizottságban a tanügyi szakelőadó, kívánatos, de kell is, hogy véleménye döntő súlylyal birjon.

Homályos pontnak látszik tekintettel a törvény 18. § ára az utasítás 25. §-a is. A tanítónak, ki az 1893. évi XXVI. t.-cz. életbe lépése előtt már szabályszerű meghívással alkalmazásban volt, 1894. évi sept. 25-től kezdve törvényszerű legkisebb tanítói fizetéshez feltétlen joga van. És ha a hitközség ki nem mutatja, hogy államsegélyért folyamodott, végrehajtás terhe mellett is tartozik azt kiszolgáltatni. Ellenben ha a minister a szükséges államsegélyösszeget megállapította, a törvényhozás által e célra engedélyezett összegből kiutalványozza. Hát ha mivel az államsegély útján való kiegészítés a tanítók fizetési minimumának fokozatosan három év alatt eszközölendő, egy tanító nem a maga hibájából, sem nem egyházközsége mulasztásából a harmadik fokozatba esik és számára az e célra engedélyezett évi összegből a segély ki nem kerül egy-két évig, vagy a fokozatos kiegészítés miatt, a hosszadalmas tárgyalás miatt jutaléka ki nem utalványoztatik? Egyházközségét perelje-e, mely jogos igényét kielégíteni nem tartozik? A ministeriumot ostromolja-e, mely az államsegélyt kiutalványozni gátolva van? Vagy látva szerencsésebb társainak sorsát jobbra fordulni, fokozatosan tovább türjön-e egy-két évig? Hát ha a türelem erényének, mely rózsákat terem, tövissei alatt időközben elvérzik?

Természetes dolog, hogy az államsegély helyes felhasználásának igazolása végett a minister szükség szerint okmányolt számadást kíván be az iskolafentartótól; mert a tanítói fizetéseknek kiegészítésére az iskolafentartónak kezéhez utalványozott állami segélyt más célra fordítani nem szabad. Úgyde az Utasítás 25. §-a harmadik bekezdése értelmében, ha a tanító elhalálózása által állomása üresedésbe jön, az államsegélyből az üresedés időtartamára esedékes összeg a törvény értelmében alkalmazott segédtanító illetményének kielégítésére fordítandó, és a mi ezen illetménynek kielégítése után fenmarad, azt fordíthatja az iskolafentartó a tanítónak özvegyét, árváit félévig

megillető egész tanítói fizetésre. Hát kérem az iskolafentartó, a kinek képtelensége arra, hogy a tanítói fizetést a törvényszabott minimumig kiegészítse hivatalosan megállapított lőn, a kinek kezéhez ép ezen okból az államsegély kiutaltatott, a kinek a tanítói változással járó egyéb rendkívüli kiadásokat is kell viselnie a rendes kiadásokon felül, mivel pótolja tanítói özvegynek, illetve árváknak azt az összeget, a melyet az államsegélyből a segédtanító részére kifizetett? Nem-e annyi ez, mint egy régi jogelvvvel ellenkezően ad impossibilia cogere sanctam ecclesiam? . . .

IV.

Féltékenyen őrzött és tekintettel a bekövetkehető válságokra és változásokra, melyeket némely befolyásos körök jobb ügyhöz méltó buzgalommal igyekeznek előkészíteni, előre látó gondoskodással megőrzendő önkormányzati jogainkra nézve kevés aggodalmakat talállok az utasításban az állam befolyásáról. Az bizonyos, hogy némely jogokat fel kell adnia annak, ki segélyt vár az egyházon kívülről, mert önkormányzat és önségély összenőtt ikrek, államsegély és állambefolyás szinte. Az államsegélynek ára van; de nem nagyobb, mint a mekkora az állam érdekében okvetlenül szükséges, sőt nagy részben csak annyi jogokat igényel az állam magának, mennyi a közjólet érdekében (ne quid detrimenti republica capiat) megilleti; és a mennyit némely túlzók izgágái miatt megállapítani időszerű kötelesség.

Elég figyelmes az állam az egyházi önkormányzat iránt. Buzgó, hazafias közreműködésre hívja fel az utasítás az egyházi főhatóságokat a törvény végrehajtásában. Készségre valló válasz nélkül az egyház a felhívást sem a közügyért, sem a maga érdekéért nem hagyhatja. Az új törvény és utasítás többféle érintkezést állapít meg az iskolafentartó egyházak és az állam közegei között. Az egyházi főhatóságoknak okvetlenül szabályozniok kell az egyház önkormányzati jogkörén belül az érintkezés módját akép, hogy egyfelől az ügykezelés vontatottá, nehézkessé ne legyen, hanem az állam közegei az egyház közegeinél előékeny támogatásra találjanak, másfelől a törvény minden sérelme nélkül egyházunk önkormányzata s az egyházi főbb hatóságoknak ellenőrzési joga s kötelessége saját alantas közegeik ellenében és az egyház jogaira sértetlenül fentartassék.

Így például utasítással látandók el az egyházközségek, hogy az utasítás 6. §-a szerint f. évi szeptemberhó 23-ig, illetve a 23. és 24. §§. szerint beadandó folyamodványaikat mikép szerkeszszék és szereljék fel, intézkedés kívánatos e kérvények előzetes megbirálására, utasítás a beadás módjára. Szabályzat kell arra, hogy a 7. §. szerint a tanfelügyelőhöz bemutatandó új híványok az iskola alakítási ügy melyik stadiumában és ki által mutattassanak be, hogy a 8. §. szerint a tanfelügyelővel közlendő változás a díjlevelekben, ki által közöltessék a tanfelügyelővel, a 26. §. szerint a ministerhez felterjesztendő jegyzőkönyv s egyéb okmányok felterjesztésére

ki köteles. Az utasítás egész II-dik fejezetére intézkedni kell — a mi egyébiránt zsinati törvényeinkben nagyjában befoglaltatik — hogy a tanítóknak járó fizetés pontosan és szabályszerűen kiszolgáltattva legyen, és ne legyen nekik okuk a panasztételre, utasítandók lennének a tanítók, hogy ilyennemű panaszok megorvoslását az egyházi hatóságnál keressék, mely érdekekben jó indulattal fog eljárni. Leglényesebb, legkényesebb az utasítás IV. fejezete az állam befolyásáról a tanítók alkalmazására s elmozdítására, és ezen befolyás következtében alkotandó egyházi szabályzat, hogy se az egyház érdeke ne csorbittassék, se az állam érdeke ne rövidüljön.

Mind ezekre nézve az egyháznak a maga körén belül intézkednie kell, ellenkező esetben féltő, hogy önkormányzati jogunk szenved sérelmet és szenved sérelmet magának az egyháznak mulasztásából.

Az autonomia szempontjából szó fér az utasítás 5. §-ának második bekezdéséhez, mely szerint a minster utasítása egészen részletesen állapítja meg, mikép erősítsenek meg a tanítói hiványok, hogy hiteles alakuaknak találtsanak. T. i. „oly módon kell azokat kiállítani, hogy felekezeti iskoláknál az iskolaszék elnöke és jegyzője írják alá és látják el az iskolaszék pecsétjével.“ Ez eddig az egyház belügye volt, és a főfelügyeleti jog sérelme nélkül, a tantígy hátránya nélkül ezután is az egyház belügye maradhat. Hiszem is, hogy nem fog kifogás emelteni azon meghívó levél ellen, melyet ennek utánna is a tanítóválasztó közgyűlésből keltezve, az egyház-köztség ikerelnöksége, a jegyző s a közgyűlésben megbízott előljárók, közgyűlési tagok irnak alá, tekintettel ez utóbbi aláírások elrendelésénél a magokat lekötöző községre; és a melyet nem épen az iskolaszék pecsétjével — hisz ilyen kevés helyen van — hanem az egyház-köztség pecsétjével erősítenek meg, és végül melyet nem épen az egyházi főhatóság (mely kifejezés alatt az egyházigazgatást vezető püspököt szokás érteni) — hanem (zsin. törv. 198. §.) az egyházi felsőbb hatóság — azaz az esperes — hágy jóvá.

Az utasítás 25. §-ának azon rendelkezése, mely szerint az államsegély helyes felhasználásának igazolása végett a minster kívánságára felterjesztendő számadásokat az előző tanévről szerkesztve kell felterjesztetni, ellenkezik a zsinati törvények 230. §-ának második bekezdésével, mely szerint a pénztári naplók minden naptári év végén zárandók le.

Az utasítás 9. §-a sérelmes a tanítókra s egyházra egyiránt, de hiszen az orvoslat nem fog nagy nehézségekbe ütközni. Ugyanis e szakasz azon szabályokat foglalja magában, melyek a segéd-tanítók alkalmazásánál irányadók. És előszámlálván azon eseteket, melyekben segéd-tanító alkalmaztathatik, nem említi fel azon esetet, midőn a tanítónak megrongált egészsége helyreállítására rövidebb vagy hosszabb szabadságra van szüksége. Pedig időleges betegség miatt, melynélfogva a tanító meglehet egy-két hónapig vagy esztendőig tanításra képtelen, nem lehet őt mindjárt nyugdíjazni vagy végkielégítéssel elbo-

csátani. Ily esetekben a szabadságolás és a helyettesítés minden más tisztviselőknél általánosan szokásban van. — Ugyanezen szakasz a segéd-tanító alkalmazását az iskolaszék hatáskörébe utalja. De a felekezeti segéd-tanítók alkalmazására nézve az egyházhoz szabályokat és ezek a szabályok — a mennyiben egyházi utasításaink vannak erre — nem az iskolaszék hatáskörébe utalják a segéd-tanító alkalmazását. Egyébiránt tudom, hogy a szakasz lényege abban áll, — és ez maradjon is érvényben, hogy a tanító és kántortanító nincs jogosítva segéd-fogadásra; annál kevésbbé fog nehézségekbe ütközni, ha a segéd-tanító alkalmazásának szabályozását továbbra is az egyházakra bízzuk.

Az utasítás (28 §-a) szintugy a ministeri leirat is, melynek kapcsán az utasítás az egyházi főhatóságoknak megküldetett, kötelességévé tesz az egyháznak, hogy a mennyiben a főhatósága alatt álló iskolák tanítóinak fegyelmi ügyeire vonatkozó, a fegyelmi eljárás módozatait, és a fegyelmi büntetések fokozatait részletesen megállapító szabványok még életbe léptetve nem volnának, ilyenek mielőbb s az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 138. §-a és az 1876. évi XXVIII. t.-cz. 7. §-a elveinek megfelelően leendő megalkotásáról gondoskodják és azokat már 1894. év folyamán életbe léptesse. Ugy hiszem, zsinati törvényeink 324., 326. §§-a úgyszintén a rendbüntetői jognak miként való gyakorlása iránt alkotandó szabályrendelet (328. §. zsin. törv.) minden lényesebb mozzanatra kiterjeszkedő részletezését tartalmazák (illetve fogják tartalmazni) annak, a mi az 1868. XXXVIII. t.-cz. 138. §. az 1876. XXVIII. t.-cz. 7. és az 1893. XXVI. t.-cz. 13. §-ában általánosságban felemlítetik, tehát külön fegyelmi szabályzat készítésének szüksége ez idő szerint fen nem forog. Legfelebb az lehet szükséges, hogy a most készülőben levő szabályrendeletek kiterjeszkedjenek az 1893. XXVI. t.-cz. 13. §-ára és ezen §-nak megfelelő külön pontot vegyenek fel; mivel zsinati törvényeink az 1893. XXVI. t.-cz. előtt születtek. *Kund Samu.*

I R O D A L O M.

A Hornyánszky czég kiadásában megjelent: **Lelki Harmat.** Elmékedések és imák az év minden napjára. Irta **Szabó Aladár.** Ára kötve 1 frt. Házi áhitatosságra szánt és valóban alkalmas mű. Épületes, az Üdvözítő iránti hő szeretetből fakadó, szívből-szívhez szóló olvasmány. Olvasóink figyelmébe melegen ajánljuk. — „Koszorú“ a Protestáns Irodalmi Társaság népies kiadványa I—X. füzet. A kiadványok czímei: I. Az ócska biblia. Irta Forgács Endre. II. A gályarabok története. Irta Márton Sándor. III. A Bárkók árva. Irta Csengey Gusztáv. IV. A vizözön. Légy hív mind halálig. Irta Bitói Béla. V. Bethlen Gábor fejedelem. Irta Vajda Ferencz. VI. A talált gyermek. Irta L-né Székely Lilla. VII. Vége jó, minden jó. Irta S. Szabó József. Az

igaz és a hamis gyöngy Sz. Kiss Károlytól. VIII. Huszár Gál. Irta Thúry Etele. IX. Dévai Bíró Mátyás. Irta Budai János. X. A testámentum. Irta Kecskeméthy István. Az egyes füzetek ára 4 kr, a VII. füzeté 6 kr. Ismeretesek az ezen vállalatnál megjelent kedves kiadványok; említettek méltóan sorakoznak az előbb megjelentekhez. — **Jézus élete képekben.** Szövegét a szentírás alapján a magyar nép számára írta Jámbor Lajos, békési néptanító. 44 képpel. Ára kötve 60 krajczár. Ki Jézust háza népével megismertetni kívánja, annak ajánljuk ezen, részben megkapó szép képekkel illusztrált művet. — **Jones Mari**, a kis walesi leány igaz története, vagy hogyan alakult meg a nagy angol bibliaterjesztő társaság. Angolból fordította Balogh Elemér. 22 képpel. Ára kötve 60 kr. Nagyobb olvasókörre nézve érdekessé teszi ez olvasmányt tartalma, mely a hatalmas britt és külföldi bibliatársulat első kezdetét elbeszéli. — **Protestáns Árvaházi Képes Naptár 1895. évre.** Ára 30 kr. Mint az eddigi évfolyamok válogatott olvasmányokat hoztak úgy a jelen évfolyam is, melyhez nagy hazánkfia, Kossuth Lajosnak nagyobb ivrétű arcképe van mellékelve. Tekintve az ismeretes jótékony célt, melynek e naptár tiszta jövedelme van szánva, azt paptársaink figyelmébe terjesztés okáért melegen ajánljuk.

Hölzel és Társa magyar földrajzi intézetében, Budapest V., Rudolf-Rakpart 8. sz. megjelent: **Elemi Iskolai Atlasz.** Elemi és felső népiskolák számára. Tervezték Berecz Antal és Kogutowicz Manó. 16 térképpel. Ára 60 kr. Egyes térképé 10 kr. Magyarország egy-egy 15 kr. A földrészek, országok hegy és vízrajzi alakulását, valamint a politikai beosztását tisztán feltüntető, könnyen olvasható térképek ezek (némelyike melléktérképpel is el van látva), mely térképek kivétel tekintetében bátran kiállják az összehasonlítást a külföld elismert termékeivel.

Megjelentek továbbá: **Kossuth Lajos Eperjesen.** Irta Hörk József, coll. igazgató. Ára 20 kr. Egész tiszta jövedelme a collegiumi „Kossuth Lajos-alap“ javára fordított. Eperjesen, 1894. — **Bibliai elmékedések délutáni istentiszteletekre.** Irta Fülöp József, körmendi ev. ref. lelkész. Kapható szerzőnél és Kis Tivadar könyvkereskedésében Pápán. Ára 2 korona = 1 frt. — Ajánljuk.

Magyar házassági jog. A képviselő és főrendiház által véglegesen elfogadott szöveg. Jegyzetekkel, utalásokkal és magyarázatokkal ellátta Dr. Imling Konrád, a k. kuria bírája. Budapest, 1894. Kiadja Ráth Mór (a Haas palotában). Ára 50 kr. Aktuális munka, melynek tartalmát, kell, hogy lelkészeink ismerjék és méltó, hogy minden lelkészársunk asztalára kerüljön.

BELFÖLD.

A brassói ág. hitv. ev. magyar egyházmegye közgyűlése augusztus 29-én Brassóban tartott meg. A sorrend oly módon lett megállapítva, hogy a gyűlés megkezdése előtt gyámintézeti istentisztelet tartott, melyen Szórády Lajos zejzoni lelkész mondott hatásos alkalmi beszédet. — Istentisztelet után a gyámintézeti ügyek

tárgyaltattak le, nevezetesen az elnöki jelentés, a gyámintézeti pénztáros számadása és jelentése tudomásul vettek; Brassó, Fűrészmező, Türkös, Baróth és Pürkercz segélyért folyamodó egyházak kérvényei a kerületi gyámintézethez pártolólag lesznek felterjesztve: az egyházkerületi világi elnöki állásra Bánó József s az egyházi elnökségre újból Dianiska András löcsei lelkész lettek az egyházmegye által megválasztva. Miután a kerületi gyűlésre küldendő képviselők kijelöltek, a gyűlés bezárattott, hogy azonnal kezdetét vegye az esperességi közgyűlés.

Ezen gyűlés tárgyait az előző napon tartott esperességi értekezlet megvitattán és előkészítvén, azoknak gyors tempóban való letárgyalása biztosítva lett. Világi elnökünk Fabiny Ferencz esperességi felügyelő ur magvas tartalmú, a kiváló jogász felfogására valló és igazi protestáns érzülettel áthatott beszédében nyitotta meg a közgyűlést, terjedelmesen szólván az országszerte napi rendben levő egyházpolitikai javaslatoknak törvénynyí emelkedése esetén hazai egyházunkra nézve üdvös hatásáról. A lelkesen fogadott és tüntetően éljenzett kitünő beszéd elhangzása után a megjelent egyházmegyei képviselők igazoltattak. Az előző közgyűlés jegyzőkönyve felolvasottnak tekintetvén főesperesünk terjesztette elő az egyházmegye életére s annak minden egyes mozzanatára kiterjedő évi jelentését, melyből vázlatosan kiemeljük a következőket:

Az egyházmegye lélekszáma a múlt évi népmozgalmi kimutatás adatai szerint 18,454 lélek, 275-tel több mint az előző évben. A szülöttek száma volt 609, törvénytelen szülötteké 54, halva szülötteké 39. Confirmáltatott 282 gyermek, úrvacsorával élt, 4712 lélek. Eskettetett 143 pár; véglegesen felbontott házasság 4 esetben. A halálozások száma volt 398.

Hivatalban történt változások: Hosszúfalu-Alszegen. Steicz Lajos vallástanító lemondott s helyébe Örtel János volt krizbai lelkész lett megválasztva egyházi segédkezőnek. Brassóban felügyelőnek Skita Mihály kir. járásbíró, gondnoknak Rombauer Emil és Lukács János választattak meg.

Az esperességnél az 1893. évben megejtett tisztújításnál főesperes lett újból Moór Gyula brassói lelkész, jegyző Deák Sándor és Józsa Mihály; törvényszéki tagok: Skitka Mihály, Rombauer Emil, Gödri János, dr. Hoffmann Frigyes; Kiss Árpád, Horváth László, Deák Sándor és Bohus Pál lelkészek, Józsa Mihály és Papp János tanítók; törvényszéki jegyző Korbély Géza; számvéviszéki elnök: Walther Béla és Horváth László, számvéviszók: Korbély Géza, Bohus Pál, Szórády Lajos lelkészek, Szontagh Gusztáv és Szépréty Béla világiak; körlelkészek: Bohus Pál, Boór Jenő és Szórády Lajos.

Baróthon Debitzky Mihály 50 frt. alapítványt tett. Az egyházmegye összesen 1502 frt. 68 kr. anyagi segélyben részesült, az adományok összege volt 663 frt. 58 kr. a gyűjtések összege 177 frt. 63 kr. Türkös új lelkészlakot épített 4862 frttal, a részleges építkezésekre fordított összeg volt pedig az egyházmegyében 1928 frt. 73 kr. Csernátfalu 2 új harangot szerzett 1024 frttal, Baróth felszerelte magát a legszükségesebb ingóságokkal. Az esperességi papi értekezlet az elmúlt évben is tevékeny

munkásságot fejtett ki; az ünnepélyes alkalmak közül pedig Kossuth Lajos halhatatlanunk gyászemlékezete, marandó nyomokat hagyott elviratása valamennyi egyházban említésre méltó mozzanatként emelkedik ki egyházmegyénkben.

Ezen terjedelmes jelentés tudomásul vétele után az esperességi pénztári ellenőr választása került napirendre, mely is az egyházmegyei szabályrendelet megalkotásáig ideiglenesen a főesperes által töltetik be. A megválasztott egyházmegyei tisztviselők valamennyien letették az esküt. dr. Vajna Gábor esperességi ügyész jelentést tesz a lefolyt közigazgatási évben általa elintézett ügyekről, nevezetesen a néh. Papp György zajzoni volt lelkész hagyatékának perrel való megtámadtatásában követett eljárásáról, Apáczta 144 frtos követelése s erdőbirtok betáblázása ügyében; megkeresésre több egyháznak adván ügy személyesen mint levélileg jogi tanácsot, végül lendületes szavakban ad kifejezést az egyházmegye jogi viszonyainak előre fokozatosan lépést tartó rendezett voltáról s a társadalomra kiterjedő jelentékeny hatásáról. — Ezek után az esp. ügyésszel kötött szerződés ismételve megújítottatott s az elnökség jelentést tesz Lukács András volt türkösi gondnok fejelemi ügyében, közölvén az egyetemest törvényszéknek a másodfokú bíróság által hozott helybenhagyó ítéletét, melynélfogva nevezett a türkösi egyház gondnoki állására képtelennek nyilvánítottatik s az eljárási költségek nagy részének fizetésében is elmarasztaltatott. — A 688 frt. 88 kr. esperességi államsegélyről szóló számadást a vallásügyi ministerium jóváhagyta. A Baldácsy alaphól segélyt kérő egyházak: Brassó és Türkösi, nem különben Binder Lajosné lelkészözvegy kérelmei pártolólárg terjesztetnek fel.

Walther Béla számvevőszéki elnöknek a számvevőszék évi munkálkodásáról s a jóváhagyott számadások és költségvetésekről egybeállított terjedelmes jelentése, valamint a vallásügyi bizottság elnökének Dr. Hoffmann Frigyesnek az egyházmegyei vallásos tanügyi állapotát híven feltüntető kimutatása az egyházmegyei közgyűlés által örvendetes és köszönő tudomásul vétetvén; a számvevőszék működését szabályozó rendelet-tervezet, az egyházak és egyházmegyék beosztására, valamint a lelkészek választására vonatkozó szabályrendeleti javaslatok tárgyalatván, teljes egészükben egyhangúlag elfogadtattak.

Az esperességi másodfelügyelő hivataloskodásának ideje lejárván, a szavazó lapok benyújtására a határidő kitézetett.

Midőn az egyházmegye a Luthertársaságba rendes tagul való belépését kimondotta, a kerületi gyűlésre küldendő képviselőket s a jegyzőkönyv hitelcsítő bizottságot megválasztotta volna, az egyházmegyei közgyűlés az elnökség lelkész zárószava után véget ért.

Bohus Pál,
lelkész.

A zólyomi ev. egyházmegye közgyűlései. Ez idén három napon át tartottak; aug. 27—29-ik napjain.

Az első nap a gyámintézet ügyeinek volt szentelve. A gyűlést az újból megválasztott s lelkészen üdvözölt elnökök: Radvánszky János báró és Mockovcsák János főesperes vezették.

A zólyomi egyházmegye gyámintézeti munkássága jó hirnévnek örvend. Dicséretes eredménnyel számolt be a legutóbbi évről is; mert 313 frt 33 krt — a mult évinél 34 frttal többet — tüntetett fel az évi gyűjtés. Az adakozók sorában képviselve voltak az összes egyházközségek. Aránylag legtöbb áldozatot hozott a gyámintézet oltárára Besztercebánya, Zólyom, Z. Lipcse, Garamszegh, Osztrólúka és Vámos. A szép eredmény azonban legfőképp a gyámintézet lelkész pártfogójának, báró Radvánszky János ó méltóságának köszönhető, ki ez idén is 100 frttal járult a szent ügy előmozdításához. A begyűlt pénzből jutott az egyházker. gyámintézetnek 180 forint, szeretet adományra 10 frt, a némethoni Gusztáv-Adolf egyletre 30 frt, segélyként a bábaszéki egyházközségnek 30 frt, a salfalvai és garamberzencei leányegházaknak 25—25 frt. A többi részint tőkésítettett, részint folyó költségekre számoltatott el.

Átvizsgálatván a segélyért folyamodó egyházak kérvényei, azok közül felsőbb helyre ajánltattak Bábaszék, Salfalva, Garamberzence; a Gusztáv-Adolf egylethez pedig Bábaszék és Királyfalu.

Ez alkalommal a gyámintézet céljának előmozdítására több intézkedés is történt. Így határozatba ment, hogy a helyi gyámintézeteknél az adományok szabályszerű számadás kötelezettsége mellett nyilván tartassanak; minden egyházban gyámintézeti offerorium tartassék s az összes templomokban gyámintézeti perselyek alkalmaztassanak; az iskolákban a vizsgai gyűjtések s szonkivül a házankénti gyűjtések rendszeresen szorgalmaztassanak. Ha ez intézkedéseknek mindenütt fogamatjuk lesz, várható, hogy gyámintézetünk a jövőben még kedvezőbb eredményt fog felmutatni. Adja Isten!

Mánap — aug. 28 án — reggel a lelkészek a besztercebányai templomban gyűltek össze, hogy az Úr asztalánál a megigazító kegyelem áldásában részesüljenek. Bakay Péter ocsovai lelkész 51. Zsolt. 16—21. alapigék felhasználásával gondosan készült, szép gondolatokban gazdag és jeles szónoki tehetségének érvényesítésével tartott mély hatású beszédében alkalomszerűen kifejtvén, mely áldozat az, melyben gyönyörködik az Úr — kiosztotta a testvéreknek az Úr szent vacsoráját. — Ez volt az első eset, hogy az egyházmegyei közös papi gyónásnál magyar nyelven szólaltatott meg Isten Igéje.

Az Úr asztalától a zöld asztalhoz kerültek a testvérek, papi értekezletük megtartására. Négy kivételével a papok mind jelen voltak.

Mockovcsák János főesperes — a Veni Sancte elnéklése után — azon óhajjal nyitotta meg az értekezletet, hogy a testvérek összefoetele erősítőleg hasson az összetartozás érzetére s buzdítólag a hivatásbeli munka teljesítésére; egyszersmind utalt a lefolyt nevezetesebb eseményekre, melyek közel érintik úgy az egyházakat, mint a lelkészeket s megjelölte főleg az egyházpolitikai kérdések megoldása által bekövetkező új viszonyok között szükségesnek mutatkozó teendőket. Jelentése fonalan mély részvétellel értesült az értekezlet Laczjak Mihály zsibritói lelkész megrendítő gyászáról, kinek ifju neje saját élete árán adott életet gyermekének.

Az elnök megnyitó beszéde után megbeszélés tárgyát

képezte a polgári házasság életbe lépésével módosítandó esketési formula megállapítása. Végleges megállapodás azonban nem történt, hanem bevárandonak találtatott az egyetemes papi értekezlet megállapodása.

Azon jelentés kapcsán, hogy a papi értekezlet pénztára 200 frttal rendelkezik, Fábry János nagy-szalatnai lelkész azon indítványt tette, hogy az értekezlet rendeljen bel- és külföldi egyházi lapokat, s ezeket a lelkészek között köröztesse. Ezen különbömben életre való indítvány azért nem nyerhetett elfogadást, mert a lapok köröztetése — postai portomentesség híjában — költséges lenne.

Sajnos tudomásul szolgált, hogy a szliácsi fürdőben az istentisztelet tartásának több év óta szorgalmazott eszméje a fürdőtulajdonos szükkeblősége miatt nem nyerhetett megvalósulást; annál örvendetesebb tudomásul szolgált, hogy a borosznói fürdőben már jövőre az istentiszteletek tartása kilátásba helyeztetett.

Szóba került a lelkészi hiványok reális értékének megállapítása is, melyre nézve oly értelmű megállapodás történt, hogy a főesperes az egyházközségeket sorba látogatván, eszközölje a hiványok értékének igazságos megbecslését oly eljárás mellett, a milyen a politikai közigazgatási hatóság által legutóbb a tanítói hiványok megbecslésénél követtetett.

Kisebb jelentőségű ügyek letárgyalása után az értekezlet a déli órákban véget ért.

A zöld asztal után következett a fehér asztal. A polgári kuglizó kertjében árnyas fák alatt rendezett közös ebédnél a szellemiek után a test is megkapta kielégítését. E közben Thébusz János zólyomi lelkész sikerült pohárköszöntővel éltette a főesperest, mint 48-ast, a szabadság, egyenlőség s testvériség bajnokát, ki imént ünneplé születésének 48-ik évfordulóját. A főesperes viszont a protestáns szabadság, egyenlőség s testvériség eszméit ápoló lelkészi kart éltette. — A kedélyes társalgás közben elköltött ebéd után a fehér asztaltól ismét a zöld asztalhoz szólított a köteleesség.

Délután 4 órakor volt az özvegyárva segély és nyugdíj egyesület évi közgyűlése, mely főleg az alapszabályok módosításával foglalkozott; de csak elvi határok között, a módosítás keresztül vitele a jövőre maradt. — Az özvegyek és nyugdíjasok száma évről-évre nő, immár 20-ra szaporodott fel, mi az évi jutalékok csökkenését vonta maga után. Öt év óta 85 frtról 70 frtra esett az évi segély. E körülmény felvetette a szükségszerű kérdést, miként lehetne az évi jutalék ily mérvű hullámszámát elkerülni? E kérdésnek az új alapszabályok keretében kell megoldást nyernie. Továbbá ismételt felmerült a kérdés, hogy a tanítók, kikről az országos nyugdíj törvény — úgy a hogy — gondoskodott, lehetnek-e továbbra is ez intézet tagjai? Bár erre az igenlő válasz igen természetesnek látszik, mert hisz intézetünk nem is annyira nyugdíj, mint inkább segélyező intézet jellegével bír; de minthogy például a tanárookra nézve az orsz. nyugdíj törvény kimondja, hogy más nyugdíj intézet tagjai nem lehetnek, határozatba ment, hogy a kultuszminiszteriumhoz felteendő a kérdés, vajjon a tanítók az egyházmegyei özvegy-árva segély és nyugdíj egyesület tagjai megmaradhatnak-e, vagy sem? Ez ügy körüli élénkebb vita után az alapszabályoknak a viszonyokhoz

mért átdolgozásával Mockovcsák János főesperes elnöklete alatt Mikler Sámuel lelkész, Varga Mihály gymn. igazgató és Kármán József tanító bizattak meg.

A további tárgyak közül megemlíthető még azon intézkedés, hogy jövőben a pénztári számadással kapcsolatos évi jelentés kinyomattassék s minden tagnak megküldessék.

Kevéssel az özvegy-árva intézeti közgyűlés után következt az előértekezlet, mely a másnapi egyházmegyei közgyűlés tárgyait készítette elő.

Erről — a jövő számban óhajtok beszámolni.

Z.-Lipcei Gyula.

A protestáns orsz. árvaház köréből. A protestáns orsz. árvaház növendékei a nyarat Zebegényben (Hontm.) töltvén, aug. 29-én tértek vissza rendes otthonukba testbenléleken megújult erővel. Szept. 5-én a nemzetközi közegészségi és demográfiai kongresszus több külföldi tagja látogatta meg az intézetet, kik teljes elismeréssel nyilatkoztak a látottak felett. Ez alkalommal a növendékek a vendégek jelenlétében slöjd munkát végeztek.

Szept. 3-án a felvételve előjegyzett árvák orvosilag megvizsgáltattak, a melynek alapján a következő új növendékek lettek felvére az intézetbe:

Egész árvák:

1. Saáry Dezső, ág., tanító fia Békásról.
2. Mészáros Lajos, református, könyvkötő fia Budapestről.
3. Fássy Jenő, református, asztalos fia Sátoralja-Ujhelyről.
4. Krafft Károly, ág., gazdatiszt fia Pankotáról.
5. Jánky Ferencz, református, földbirtokos fia Ér-Endrédről.
6. Keresztes Rozália, ref., mészáros leánya S.-Szent-Györgyről.
7. Czirbesz Ilona, ág., timár leánya Jolsvárol.

Félarvák:

8. Tamásy Tamás, református, ügynök fia Nyir-Medgyesről.
9. Boczkó Kálmán, ág., molnár fia Domonyból.
10. Kemény Gábor, ág., lelkész fia Főthről.
11. Mosánszky Róbert, ág., kereskedő fia Budapestről.
12. Burger Lajos, ág., építőmester fia Budapestről.
13. Kolbenheyer Frigyes, ág., lelkész fia Csernyéről.
14. Bencze Antal, református, postaszolga fia Budapestről.
15. Trubschaw Mária, ágost., mérnök leánya Bajjáról.
16. Nagy Etelka, ref., főszolgabíró leánya Sárbogárdról.
17. Semjén Mária, ref., kovács leánya Balatonfő-Kajárról.
18. Rozgonyi Etel, reform., kalapos leánya Budapestről.

- Pénzsegélyben részesülnek a következő árvák:
- 100 frtot kap: 1. Pálmay Kálmán, ág., a soproni ev. képezde és az árvaház volt növendéke.
- 75 frtot kap: 2. Vargha Piroska, ref., az eperjesi áll. óvóképezde és az árvaház volt növendéke.
- 70 frtot kap: 3. Nötél Pál, ág. 4. Griesmayer Károly, ág.
- 60 frtot kap: 5. Skrabák Aranka, ág. 6. Márkus Géza, ág.
- 50 frtot kap: 7. Fazonai Kálmán, ág. 8. Czapff Ödön, ág., az iglói áll. tanító-képezde és az árvaház volt növendéke. 9. Varju Jolán, ref. 10. Szóke Kornélia, ref. 11. Nagy Ferencz, ref. 12. Fábry Béla, ág. 3. Kocztur Pál, ág.
- 40 frtot kap: 14. Csécsi Nagy Árpád, ref. 15. Koren Béla, ág. 16. Mészáros Ernő, ág. 17. Balg Lajos, ref.
- 30 frtot kap: 18. Javorniczky Ernő, ág. 19. Hegedüs István, ref. 20. Nagy Gyula, ref. 21. Bakos Margit, ág. 22. Rác József, ref.
- 25 frtot kap: 23. Tardy Lóránd, ref. 24. Fazekas István, ref. 25. Münnich Károly, ág. 26. Székely Etel, ág.

A tanév elején az árvaházi tanító testületben változás fordult elő, a mennyiben Kiss Ernő tanító a fővároshoz választatván meg tanítóul, helyére Adorján Márton a soproni evang. tanító-képezde volt növendéke lett meghíva. — r. l.

VEGYESEK.

Lapunk tisztelt olvasóit bizalomteljesen kérjük, sziveskedjenek előfizetéseiket megújítani s hátralékaikat törleszteni.

Szerkesztőség.

— Kérelem. A kellő elszállásolhatóság végett tisztelettel kéretnek azok, kik jubiláris és gyámoldai ünnepélyünkön f. év okt. 13. és 14-én bennünket meglátogatni szándékoznak, hogy azt velem október 1-ig tudatni sziveskedjenek. Orosháza, 1894. szept. 17. — *Harsányi Sándor*, evangélikus lelkész.

— A tiszai ev. egyházkerület f. hó 18—21. napjain tartotta ez évi rendes közgyűlését Kassa sz. kir. városában. Ezt megelőzőleg f. h. 18-án méltóságos és főtisztelelendő Zelenka Pál püspök úr két hitjelöltet avatott fel segédlelkészékké, kik közül egyik Hajsó Gusztáv Körmöczbányán, a másik Moór Béla Debreczenben nyert alkalmazást. Az Úr áldása kísérje útjokon a fiatal apostolokat. — A ker. gyűlésről legközelebbi számban hozunk részletes tudósítást. — (H.)

— Evangélikus iskoláink felügyelői. A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter 1883. évi XXX. t. cz. alapján középiskoláink meglátogatásával s azokban az állami főfelügyelet gyakorlásával az 1894/5. tanévre a következőket bizta meg:

1. A bányai egyházkerület főhatósága alá tartozó budapesti főgymnasiumban: Dr. Erődi Béla fő- és székvárosi tankerületi főigazgatót; az aszódi algyimnasiumban: Dr. Homann Otto budapesti vidéki tanker. főigazgatót; a selmezbányai fő- és besztercebányai algyimnasiumban: Dunay Ferencz besztercebányai, a szarvasi gymnasiumra Békési Gyula debreczeni, a csabai algyimnasiumra Nátafalussy Kornél nagyváradi tanker. főigazgatókat.

2. A tiszai egyházkerület főhatósága alá tartozó késmárki, szepes-iglói és rozsnyói gymnasiumokra Dunay Ferencz besztercebányai, az eperjesi főgymnasiumra Szieber Ferencz kassai, a nyíregyházi főgymnasiumra Békési Gyula debreczeni tanker. főigazgatókat.

3. A dunáninzeni egyházkerület főhatósága alá tartozó főgymnasiumra: Dr. Wiedermann Károly pozsonyi tankerületi főigazgatót.

4. A dunántúli egyházkerület főhatósága alá tartozó soproni főgymnasiumra és felső-lövői intézetekre Dr. Németh Antal győri, a bonyhádi algyimnasiumra Spittko Lajos, székesfehérvári tankerületi főigazgatókat.

— Gyászbesz. Gallé Andor, kis-hartai lelkész társunk kiérd. pestmegyei alesperes s özv.-árvaintézeti pénztáros, a Ferencz József-rend lovagja, munkás élete 84-dik, áldásos lelkészkedésének és boldog házasságának 55. évében rövid, súlyos szenvedés után f. hó 16-án elhunyt s 18-án temetettet el Kis-Hartán. Az elhunyt jutalmat vegyen mennyei Urától, kinek hosszú működése alatt odaadással és hiven szolgált, — közöttünk pedig legyen áldott emlékezete!

PÁLYÁZAT.

A verbicza-szentmiklósi ág. h. evang. egyház beszünteti lelkész-tanítói állomását s külön tanítót s külön segédlelkészt alkalmazni fog. A segédlelkészi állomásra ezennel pályázat hirdettetik. Kötelességek: kisegítő szolgálat az összes lelkészi teendőkből és hitoktatás a helybeli nem evangélikus tanintézetekben. Az istentisztelet nyelve tót. Javadalom: 500 frt az összes címeken, és szabad lakás. A kérvények f. é. október 16-ig benyújtandók az ág. hitv. evang. lelkészi hivatalnál Liptó-Szentmiklóson.

Kelt Liptó-Szentmiklóson, 1894. szept. 19.

Baltik Frigyes,
lelkész.

Felső-Nánai gyülekezet segédtanítót keres. Évi fizetése 300 frt, szabad lakás. Reflektálók jelentkezzenek alulirottnál.

Felső-Nána (u. p. Kéty, Tolnamegye), 1894. szeptember 16.

Wagner János,
ev. lelkész.